

FINANSAL RAPORLAMANIN YAYINLANMA SÜRESİNİN BELİRLEYİCİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Selim CENGİZ

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, (scengiz@karatekin.edu.tr)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörleri ve önem düzeylerini belirlemektir. Bu çalışma, 2011-2015 yılları arasında Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören ve konsolide olmayan finansal tablo düzenleyen 85 şirketin verilerini kapsamaktadır. Çalışmanın amacı kapsamında, şirket özellikleriyle ve bağımsız denetimle ilgili sekiz adet hipotez (denetim firmasının büyüklüğü, denetim görüşü, şirketin büyüklüğü, şirket karlılığı, şirket yaşı, finansal kaldıraç oranı, denetim komitesinin toplantı sıklığı, şirketin yönetim kurulu üye sayısı) geliştirilmiştir. Bu hipotezleri test etmek için panel veri analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; finansal raporlamanın yayınlanma süresi ile denetim firmasının ve denetim görüşünün türü, şirketlerin cari dönemde kar raporlaması ve finansal sektörde faaliyet göstermesi ve kaldıraç oranı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca finansal raporlamanın yayınlanma süresi ile denetim firmasının ve baş denetçinin değişmesi negatif ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuçlar, gerek gerek yatırımcı, gerekse de yöneticiler ve denetçiler açısından finansal raporların zamanında sunumunu etkileyen unsurlarla ilgili kanıtlar sunarak, bunların farkındalığı artırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Raporlama, Yayınlanma Süresi, Denetim.

DETERMINANTS TIMELINESS OF FINANCIAL REPORTS

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the effect of factors and levels of importance that affect the duration of financial reporting. This study covers the data of 85 companies that are traded in the stock exchange Istanbul (BİST) between 2011-2015 and which have non-consolidated financial statements. Within the scope of the purpose of the study, eight hypotheses (size of audit firm, audit opinion, company size, company profitability, company age, financial leverage ratio, audit committee meeting frequency, number of board members of the company) Panel data analysis was used to test these hypotheses. According to findings; it has been determined that the duration of publication of financial reporting and the type of audit firm and audit opinion, statistically significant and negative relationship between companies reporting profit in the current period and operating in the financial sector and leverage ratio. In addition, the change in the audit firm and head supervisor over the period of publication of the financial reporting was negative but not statistically significant. These results will be enhanced by providing evidence of the factors affecting the timely presentation of financial reports, both in terms of investors and managers and auditors.

Keywords: Financial Reporting, Duration of Publication, Audit.

1. Giriş

Finansal raporlama, şirketlerin dönem net karı, nakit durumu, hisse payları ve kar dağıtımları gibi çok sayıda bilgiyi bilgi kullanıcılarının ihtiyaçları doğrultusunda sunmaktadır. Finansal raporlamanın yayınlanma süresi (FRYS), finansal raporlamadaki bilgilerin bir özelliğidir. Bu nedenle, finansal raporlar hesap döneminin bitiminden sonra mümkün olan en kısa sürede yayınlanmalıdır (Yadirichukwu & Ebimobowei, 2013: 14). Çünkü, FRYS muhasebe bilgilerinin uygunluk düzeyini belirleyerek finansal raporların kullanıcıları tarafından alınan kararları etkilemektedir. FRYS’de meydana gelen gecikmeler, finansal raporlamada yer alan bilgilere dayanılarak verilecek kararlarla ilgili belirsizlikler oluşturacaktır. Aj-Ajmi (2008) ve Türel (2010) gibi çalışmalarda, FRYS’nin finansal raporlamanın kalitesi için önemli olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kamuya açık finansal raporlama bilgileri, genellikle yatırımcıların şirket hakkında bilgi sahibi olacakları tek araçtır. Finansal krizler ve muhasebe skandalları nedeniyle meydana gelen belirsizlikler FRYS hakkındaki bilgilerin önemini daha da artırmıştır.

Öte yandan, ülkemizde Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) finansal tablo kullanıcılarını korumak amacıyla 2003 yılında Seri: XI, No: 25 “Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ” ile finansal raporlamanın yayınlanma sürelerini belirlemiştir. Bu tebliğe göre işletmeler, yıllık finansal raporlarını, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunmadığı durumlarda, hesap dönemlerinin bitimini izleyen on hafta, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda, hesap dönemlerinin bitimini izleyen on dört hafta, içinde Kurula ve ilgili borsaya bildirmekle yükümlüdür (SPK, 2003: mad.707). 2008 yılında yayınlanan Seri XI No: 29 "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği"nde de finansal tabloların bildirim sürelerinde değişiklik yapılmamıştır (Ertan vd., 2013: 276). Ancak SPK tarafından yayınlanan son Tebliğ (II-14. 1 sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği) ile finansal raporların “Kurula ve borsaya bildirim” usulü yerine kamuya açıklanması esası benimsenirken, uyulacak süreler de gün olarak belirlenerek kısaltılmıştır. Söz konusu Tebliğ’e göre; i) Borsa şirketlerinin yıllık finansal raporları için (sırasıyla konsolide olmayan ve konsolide) 60 ve 70 gün, ara dönem finansal raporlar için (sırasıyla konsolide olmayan ve konsolide) 30 ve 40 gün olarak değiştirilmiş ve ara dönemin bağımsız denetime tabi olması halinde 10 gün ilave edilmiştir. ii) Diğer işletmelerin yıllık finansal raporları için söz konusu finansal raporların görüşüleceği genel kurul tarihinden 3 hafta önce ve her halükarda ilgili hesap döneminin bitimini takip eden 3. ayın sonu ara dönem finansal raporlar için (sırasıyla konsolide olmayan ve konsolide) 30 ve 40 gün olarak değiştirilmiş ve ara dönemin bağımsız denetime tabi olması halinde 15 gün ilave edilmiştir (Tuan, 2016: 101-102).

Bu çalışmanın amacı, finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörlerin araştırmaktır. Borsa İstanbul’da (BİST) faaliyet gösteren ve konsolide olmayan finansal tablo düzenleyen 85 şirketin 2011-2015 yılları arasındaki yıllık verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmada panel veri analizi kullanılmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında oluşturulan modelde finansal raporlamanın yayınlanma süresi bağımlı; şirket ve bağımsız denetimle ilgili bazı özellikler ise bağımsız değişken olarak belirlenmiştir. Çalışmanın örnekleme ve kullanılan değişkenler açısından özgünlüğe sahip olduğu söylenebilir. Ülkemizde konuyla ilgili olarak daha önce yapılan çalışmaların sınırlı olduğu, uluslararası literatürde ise birçok çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmanın literatürdeki boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde, finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörleri konu alan çalışmalar ve elde edilen sonuçlar özetlenmiştir. İkinci bölümde çalışmada kullanılan değişkenler, veriler ve araştırma yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde analiz sonucunda elde edilen bulgular belirtilmiş ve yorumlanmış; daha sonra ise elde edilen sonuçlar için yapılan değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. Literatür Taraması

Finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörleri inceleyen, ulusal ve uluslararası bazı çalışmalar bulunmakta ve bu çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Finansal raporlamanın yayınlanma süresiyle ilgili düzenlemeler ülkeler arası farklılıklardan dolayı araştırmalarda da farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmanın literatür taraması bölümünde, finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörleri inceleyen çalışmalara yer verilmiştir. İncelenen çalışmalar Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Çalışmanın Konusu ile İlişkili Literatür

Çalışmanın Yazar(lar)ı	Çalışmada Kapsamı ve Amacı	Yöntem	Sonuç
Aljahmani (2000)	Çalışmasında 1990-1993 yılları arasında Ürdün’de faaliyet gösteren 43 şirketin yıllık finansal tabloların yayınlanma süresinin belirleyicilerini incelemiştir.	Regresyon Analizi	Şirketin büyüklüğü ve karlılığı ile yıllık finansal tabloların yayımlanma süresi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu tespit etmiştir.

Ismail & Chandler (2004)	Malezya borsasında faaliyet gösteren 117 şirketin ara dönem finansal tabloların yayınlanma süresinin belirleyicilerini incelemişlerdir.	Regresyon Analizi	Ara dönem finansal tabloların yayımlanma süresinin, şirketin büyüklüğünden ve karlılığından olumlu yönde etkilendiğini ve büyük şirketlerin finansal tablolarını erken yayınladıklarını tespit edilmiştir.
Doğan vd. (2007)	Çalışmada karlılık, işletme büyüklüğü, şirket hakkında iyi ya da kötü haberlerin, şirketin faaliyette bulunduğu sektör ve finansal risk gibi değişkenlerin finansal tabloların yayınlanma süresi üzerine etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla 2005 yılında BİST'te işlem gören ve Kurumsal Yönetim Endeksinde kayıtlı 45 şirketin verilerinden yararlanılmıştır.	Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, şirketin karlılık durumunun finansal tabloların yayınlanma süresi üzerinde olumlu yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca şirket hakkındaki iyi haberlerin finansal tabloların yayınlanma süresi üzerinde olumlu, kötü haberlerin ise olumsuz yönde etkili olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, finansal tabloların yayınlanma süresinin, şirket büyüklüğünden, artan mali riskten, geçmiş yılların finansal tablo yayınlanma sürelerinden, politikasından ve şirketlerin özelliklerinden önemli ölçüde etkilenebileceği tespit edilmiştir.
Nelson & Shukeri, (2011)	Çalışmalarında yıllık finansal tabloların ve denetim raporlarının yayınlanma süresini incelemek üzere Malezya borsasında faaliyet gösteren 300 şirket üzerinde analiz yapmışlardır.	Regresyon Analizi	Yönetim kurulunun bağımsızlığının, şirketin büyüklüğünün, yönetim kurulu toplantı sıklığının ve denetim komitesinin etkinliğinin denetim raporlarının ve finansal tabloların yayınlanma süresini belirlemeye yönelik hiçbir etkisinin olmadığı ve denetim kalitesi (denetim firmasının büyüklüğü ve denetim görüşü) ile finansal tabloların yayınlama süresi arasında istatistiksel olarak negatif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.
Türel (2010)	Çalışmanın amacı, Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin finansal tabloların yayınlama süresine etki eden işletme ve denetim ile ilgili faktörlerin (işletme büyüklüğünün, işletmenin kar veya zarar etme durumunun, denetçi tipinin, denetçi görüşünün ve işletmenin dahil olduğu sektörün) analiz edilmesidir. Bu amaç kapsamında 2007 yılında BİST'te mali sektör dışında kalan 211 şirketin verileri incelenmiştir.	Çoklu Regresyon Analizi	Analiz sonuçlarına göre bireysel finansal tablo hazırlayan işletmelerin %59'u, konsolide finansal tablo hazırlayan işletmelerin ise %66'sı finansal tablolarını yasal olarak yayınlamaları gereken süreden önce yayınlamaktadırlar. Regresyon sonuçlarına göre işletmenin dönem sonunda kâr veya zarar açıklamasının, denetim raporunda yer alan denetim görüşü, denetçi şirketin dört büyüklerden biri olup olmaması ve şirketin bulunduğu sektörün finansal tabloların yayınlanma zamanı üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.
Dumlu & Saltoğlu (2011)	Bu çalışmada, 2005-2009 yılları arasında BİST'te işlem gören mali ve imalat sektöründen 48 şirketin finansal tabloların yayınlanma süresi incelenmiştir.	Z-Skoru Testi	Çalışma sonucunda, finans ve üretim sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin finansal tablolarını yayınlama sürelerinin birbirinden istatistiksel olarak farklı olmadığı tespit edilmiştir.
Aktaş & Karğın (2011)	Bu çalışmada, 2005-2008 yılları arasında BİST' de işlem gören işletmelerin finansal tablolarının yayınlanma süresi ile işletmenin dahil olduğu endüstri, raporlama tipi (yayımlanan raporların konsolide finansal tablo olması veya konsolide olmayan finansal tablo olması) ve işletmenin kar/zarar raporlamış olması arasındaki ilişkiyi incelenmiştir.	Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, finansal olmayan şirketlerin finansal tablolarını diğerlerinden daha sonra yayınladıkları tespit edilmiştir. Aynı şekilde, konsolide finansal tablo düzenleyen şirketlerin finansal tablolarını diğer şirketlere göre daha sonra raporladıklarını ve olumlu gelir bildiren şirketlerin finansal tablolarını diğerlerinden daha erken yayınladıklarını tespit edilmiştir.
Ibadin vd. (2013)	Çalışmalarında 2010 yılında Nijerya'da faaliyet gösteren 118 şirket verilerinden hareketle kurumsal yönetim uygulamaları ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir.	Doğrusal Regresyon Analizi	Yapılan çalışmada yönetim kurulunun bağımsızlığı, yönetim kurulu üye sayısı, işletmenin büyüklüğü, finansal kaldıraç oranı, karlılık, denetim firması ile finansal raporlamanın süresi arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.
Hashim vd. (2013)	2007 yılında Malezya borsasında faaliyet gösteren 200 şirketin finansal tabloların yayınlanma süresi ile kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki ilişki incelenmiştir.	Çoklu Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, şirketin büyüklüğü ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Ancak, işletmenin karlılık ve finansal kaldıraç oranı ile anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

Vuran & Adiloğlu (2013)	Bu çalışmada, 2009 yılında BİST'te işlem gören finansal sektör dışındaki 178 şirketin kurumsal finansal tabloların yayınlanma süresi ile muhasebe ile denetimle ilişkili değişkenlerini, hem konsolide hem de konsolide olmayan finansal tablolar açısından incelenmiştir.	Ki-Kare Testi	Yapılan analiz sonucunda, aktif karlılık oranı, ne gelir, cari oran, denetim görüşü, toplam özkaynak /toplam varlıkların ve faaliyetlerden nakit akışlar /faiz gideri ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
Özkan vd. (2013)	Bu çalışmada, şirketlere özgü faktörler ile finansal tablolar ve denetim raporlarının yayınlanma süreleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu kapsamda 2005-2010 yılları arasında BİST'te işlem gören şirketlerin 1858 şirket-yıl verisi kullanılarak bağımsız denetim firmasının, faaliyet gösterilen sektörün ve finansal performansın finansal tabloların yayınlanma süresi üzerindeki etkisi incelenmiştir.	Çoklu Panel Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, finansal olmayan firmalara ait ve zarar beyan eden finansal raporların diğerlerine göre daha geç sunuldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, büyük denetim firmaları tarafından yapılan denetimin konsolide finansal raporların kamuya sunulması süresini kısaltırken, beklentinin aksine, konsolide olmayan finansal raporların sunum süresini uzattığı şeklinde özetlenebilir. Ayrıca Bu çalışmada İMKB'de işlem gören firmalara ait finansal raporların ortalama 75 günde sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konsolide finansal raporlar için bu süre 84 iken, konsolide olmayan raporlar için 66 gündür.
Yadirichukwu & Ebimobowei (2013)	Bu çalışmada, denetim komitesinin ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu kapsamda, 2007-2011 yılları arasında Nijerya Borsasına kayıtlı 35 şirketin verileri kullanılmıştır.	Çoklu Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, denetim komitesinin bağımsızlığının ve denetim komitesi üyelerinin uzmanlığının finansal tabloların yayınlanma süresi üzerinde önemli ölçüde etkili olduğu test edilmiştir. Denetim komitesi toplantısı ve denetim komitesi büyüklüğü ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında ilişki bulunamamıştır.
Al-Tahat, (2015)	Bu çalışmada, 2013 yılında Amman Borsasında işlem gören 235 şirketin özellikleri (şirket büyüklüğü, karlılığı, yaşı, kaldıraç oranı ve denetim firmasının büyüklüğü) ile yıllık finansal tabloların yayınlanma süreleri incelenmiştir.	Lojistik Regresyon analizi	Yapılan analiz sonucunda, şirketin karlılığı, şirket büyüklüğü ve denetim firmasının büyüklüğü ile finansal tabloların yayınlanma süreleri üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. şirketin büyüklüğü, yaşı ve kaldıraç oranı ile finansal tabloların yayınlanma süreleri üzerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.
Erer & Cömert (2014)	Bu çalışmada, 2003-2010 yılları arasında BİST'de mali sektör dışında işlem gören 153 şirketin finansal tablolarının yayınlanma süreleri ile şirket özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir.	Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, borçluluk oranı yüksek olan şirketler ile konsolide finansal tablo düzenleyen şirketlerin finansal tablolarını daha geç yayınladığı tespit edilmiştir. Ayrıca, 4-büyük denetim şirketi tarafından denetlenen, olumlu denetim görüşü alan ve denetçilerini değiştirmeyen şirketler ise finansal tablolarını daha erken yayınladıkları tespit edilmiştir. Şirket büyüklüğü, kar veya zarar açıklanması, raporlama dönemi sonu ve şirketin faaliyet gösterdiği sektör ile raporlama zamanı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
Daoud vd. (2015)	2011-2012 yıllarında Ürdün borsasında faaliyet gösteren 112 şirketin finansal tabloların yayınlanma süresi ile kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki ilişki incelenmiştir.	Çoklu Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda yönetim kurulu üye sayısı, denetim komitesinin olması, yönetim kurulu toplantı sayısı ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında istatistiksel ilişki belirlenmiştir. Ancak yönetim kurulu bağımsızlığı, CEO ikiliği, yönetim kurulunda mesleki tecrübeye sahip üye sayısı ve sektör ile anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.
Al-Juaidi & Al-Afifi (2016)	Bu çalışmada, 2007-2014 yılları arasında Filistin ve Amman borsalarında işlem gören 180 şirketin verilerinden yararlanarak finansal tablolarının yayınlanma süresi üzerinde etkili olan faktörler incelenmiştir. Çalışmanın amacı kapsamında iç denetim komitesi faktörlerinin, dış denetçi bağımsızlığının ve demografik faktörlerin finansal tablolarının yayınlanma süresi üzerindeki etkisi incelenmiştir.	Çoklu Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda, analiz kapsamındaki şirketlerin birçoğunun finansal tablolarını yasal sürede yayınladıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bazı Filistinli şirketlerin Filistin Güvenlik Değişimi talimatlarına göre denetim komiteleri yoktur veya üye sayısı, toplantı sayısı, üye tecrübesi vb. denetim komitesiyle ilgili bilgileri ifşa etmeye uygun değildir. Son olarak, şirket yaşı, denetim raporu zamanlaması, sektör türü, denetçi türü ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Buna karşılık, denetçi rotasyonu ve denetim raporunun görüşü ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Tuan (2016)	Bu çalışmada, şirketlerin denetim komitesi özellikleri ile finansal tabloların yayınlanma süresi arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu kapsamda 2007-2014 yılları arasında BİST'te işlem gören şirketlerin denetim komitelerinin finansal uzmanlığının, mesleki tecrübesinin ve büyüklüğünün finansal raporların sunum tarihi üzerine etkisi incelenmiştir.	Yapılan analiz sonucunda, denetim komitesinin mesleki tecrübesi ve denetim komitesinin finansal uzmanlığı değişkenleri ile finansal raporlama süresi arasında istatistiksel olarak belirgin negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca denetim komitesinin büyüklüğü değişkeni ile finansal raporlama süresi arasında ise istatistiksel olarak anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir.
-------------	---	--

Regressyon
Analizi

3. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmanın amacı, finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörleri araştırmaktır. Bu amaçla, denetim firmasının ve görüşünün türünün, denetim firmasının ve baş denetçinin değişmesinin, şirket büyüklüğünün, şirketin cari dönemde kar ve zarar durumunun, şirket yaşının, finansal kaldıraç oranının, şirketin hasılat durumunun, şirketin finansal ve finansal olmayan sektörde faaliyet göstermesi durumunun finansal raporlamanın yayınlanma süresi üzerindeki etkisini araştırılmıştır. Verilerin analizinde, panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Tesadüfi örnekleme yoluyla 2011-2015 yılları arasında BİST'te işlem gören ve konsolide olmayan finansal tablo düzenleyen 140 şirket seçilmiştir. Bu veriler, şirketlerin web sitelerinden, yıllık faaliyet raporlarından ve kamuyu aydınlatma platformu (KAP, <http://www.kap.gov.tr>) sitesinden ulaşılmıştır.

3.1. Araştırmanın Değişkenleri ve Hipotezleri

Çalışmanın amacı kapsamında, finansal raporlamanın yayınlanma süresi bağımlı; analiz kapsamındaki şirketlerin bazı denetim ve şirket özelliklerine ait bazı özellikleri ise bağımsız değişkenler olarak dikkate alınmıştır. Söz konusu değişkenler, genellikle literatürde finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörlerin araştırıldığı çalışmalarda kullanılmıştır. Çalışmada yer bağımlı ve bağımsız değişkenlerin tanımları, kısaltmaları ve bağımlı değişken üzerine beklenen etkileri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Çalışmada Kullanılan Değişkenler ve Hipotezler

	Değişken. Kısalt.	Beklenen Etki	İlgili Hipotezler
Bağımlı Değişken			
Finansal Raporlamanın Yayınlanma Süresi	FRYS		
Bağımsız Değişkenler			
Denetim Firmasının Türü	DFT	-	H ₁
Denetim Görüşünün Türü	DGT	-	H ₂
Denetim Firmasının ve Baş Denetçinin Değişmesi	DFD/ BDD	+/-	H ₃ /H ₄
Şirket Büyüklüğü	ŞB	-	H ₅
Şirketin Cari Dönemde K/Z Durumu	ŞKZD	+/-	H ₆
Şirket Yaşı	ŞY	-	H ₇
Finansal Kaldıraç Oranı	FKO	+	H ₈
Şirketin Finansal Sektörde Faaliyet Göstermesi	ŞFS	-	H ₉

Öte yandan, finansal raporlamanın yayınlanma süresinin belirleyicilerini tespit etmek amacıyla kullanılan değişkenlerin neden seçildikleri ve araştırmada bu değişkenlere bağlı olarak hangi hipotezlerin oluşturulduğu aşağıda açıklanmıştır;

Denetim Firmasının Türü

Büyük denetim firmalarının (Ernst&Young, KPMG, PriceWaterhouseCoopers ve Deloitte&Touche) i) güçlü bir insan kaynağına, ii) ileri düzeyde teknolojik güce iii) personelleri için eğitimler yürütmek için daha fazla kaynağa ve iv) denetim çalışmalarını azaltacak daha güçlü denetim teknolojilerine sahip olmalarından dolayı diğer denetim firmalarından daha etkin bir denetim gücüne sahiptirler (Owusu-Ansah & Leventis, 2006: 20). Afify (2009) çalışmasında, büyük denetim firmalarının itibar ve ismini korumak için zamanında denetim çalışmalarını tamamlamaya yönelik daha güçlü bir motivasyona sahip olduklarını tespit etmiştir. Bu kapsamda dört büyük denetim firmalarının diğerlerine göre daha kısa sürede denetim faaliyetini tamamlayacakları ve yayınlacakları bir çok çalışmada tespit edilmiştir (Giroux & McLelland, 2000; Ibadin vd., 2013; Hashim vd., 2013). Bu açıklamalar göz önüne alındığında, büyük denetim firmalarındaki denetçiler denetim çalışmalarını zamanında tamamlayarak finansal raporlama süresini azaltabilirler. Bu kapsamda 1 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H1: Denetim firmasının dört büyük denetim firmasından biri olması durumu ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Denetim Görüşünün Türü

Finansal raporlamanın yayınlanma süresi denetim görüşü tarafından önemli ölçüde etkilenmektedir. Bamber, vd. (1993) çalışmalarında, denetçilerin önemli zaman ve çaba harcamadan olumlu görüş yayınlamayacaklarını tespit etmişlerdir. Olumlu denetim görüşü alan şirket için, denetçinin denetim çalışmalarını tamamlamak için ek süreye ihtiyacı olabilir ve böylece finansal raporlamanın yayınlanma süresini uzata bilir. Soltani (2002) çalışmasında, olumsuz denetim görüşüne sahip şirketlerin, denetim raporlarının yayınlanmasını, olumlu denetim görüşüne sahip şirketlere kıyasla erteleme eğiliminde olduğunu tespit etmiştir. İsmail vd. (2012) çalışmalarında, finansal raporlamanın yayınlanma süresinin gecikmesinin denetim görüşleri ile ilişkili olduğu tespit etmişlerdir. Bu kapsamda 2 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H2: Denetim görüşünün türü (olumlu görüş) ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Denetim Firmasının ve Baş Denetçinin Değişmesi

Denetim firmasının ve baş denetçinin değişmesiyle birlikte denetim ve finansal raporlamanın süresi uzaması beklenir. Çünkü yeni denetim firması ve denetçi müşteri işletmenini özelliklerini ve finansal durumunu daha az bilmektedir. Böylece denetçinin, müşterinin işlemleri hakkında bilgi sahibi olması ve hesaplarını doğrulaması için ek zamana ihtiyacı olacaktır (Cengiz, 2017; Erer & Cömert, 2014; DeAngelo, 1981; Dhaliwal vd., 1993). Bu kapsamda 3 ve 4 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H3: Denetim firmasının değişimi ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Denetçinin değişimi ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Şirket Büyüklüğü

Bir şirket ne kadar büyük olursa, kaliteli finansal raporlama talebi o kadar fazla olması beklenmektedir. Bu kapsamda, büyük şirketlerin finansal raporlarının yayınlanma süresini küçük şirketlere göre daha kısa sürede tamamladıkları düşünülmektedir. Bu durumun nedeni olarak (İsmail & Chandler, 2004: 8): i) Büyük şirketlerin küçük şirketlere kıyasla daha fazla sermayeye, muhasebe personeline ve daha gelişmiş muhasebe bilgi sistemlerine sahip olmalarıdır. Bu özellikleri söz konusu şirketlerin finansal raporlama konusunda daha hızlı olmalarını sağlamaktadır. ii) Büyük şirketlerin daha fazla kamuoyunun gözünde olmalarıdır. Bu kapsamda büyük şirketlerin yatırımcılarının beklentilerini daha hızlı karşılamak istemeleri ve zamanında bilgi bekleyen çok sayıda analist tarafından takip edilmeleridir. Bu nedenle büyük şirketler, spekülasyon faaliyetlerinden kaçınmak için finansal raporlarını zamanında yayınlamak için daha fazla baskı altındadır. Konuyla ilgili yapılmış bir çok çalışmada şirket büyüklüğü ile finansal raporların yayınlanma süresi negatif bir ilişki bulunmuştur (Rahmawati, 2013; Merdekawati & Arsjah, 2013; Iyoha, 2012; Al-Ajmi, 2008; Karım vd., 2006). Bu kapsamda 5 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H5: Şirket büyüklüğü ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Şirketin Cari dönemde Kar ve Zarar Durumu

Şirketin karlılığının finansal raporlamanın yayınlanma süresi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bilinmektedir. Sürekli bir şekilde karlılığa sahip olan şirketler diğer şirketlere kıyasla finansal raporlarını daha hızlı bir şekilde yayınladıkları bilinmektedir. Bunun nedeni karlılığın, şirketin faaliyet etkinliğinin bir göstergesi olmasıdır (Al-Tahat, 2015: 26; Owusu-Ansah, 2000: 10). Konuyla ilgili yapılmış bir çok çalışmada şirket karlılığı ile finansal raporların yayınlanma süresi negatif bir ilişki tespit edilmiştir (Abdullah, 2006; Al-Ajmi, 2008; Al Jabr, 2006; Doğan vd., 2007; Iyoha, 2012; Owusu-Ansah, 2000). Öte yandan, yöneticilerin kötü haberleri saklamak ya da ertelemek yönündeki eğilimleri nedeniyle, teorik olarak, cari döneme ilişkin zarar raporlamanın ilgili döneme ait finansal raporlarının sunum süresinin geciktirmesi beklenmektedir. Buna göre firmalar finansal performanslarına ilişkin kötü haberlerin sunumunu iyi haberlerden daha sonra açıklama eğilimindedirler (Özkan vd., 2013: 175). Bu kapsamda 6 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H6: Cari dönemde kar raporlama ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Şirketin Yaşı

Owusu-Ansah (2000), şirket yaşının finansal raporlamanın yayınlanma süresini etkilediğini tespit etmiştir. Buna göre, şirketin uzun süre faaliyette bulunmasıyla birlikte söz konusu şirketin muhasebecileri daha fazla bilgi

sahibi olacak ve bunun sonucunda da finansal hileleri ve hataları en aza indirebileceklerdir. Sonuç olarak, uzun süre faaliyette bulunan bir şirket, kurulduğu yıllardan beri edindiği öğrenme deneyimi nedeniyle, gerektiğinde bilgiyi toplama, işleme ve serbest bırakmada daha fazla yetkin olacaktır. Kısacası, uzun süre faaliyette bulunan şirketler, finansal raporlama uygulamalarını zamanla iyileştirmiş olacaklardır (Al-Tahat, 2015: 42-43). Owusu-Ansah (2000) çalışmasında, şirket yaşı ile finansal raporların yayınlanma süresi negatif bir ilişki bulmuştur. Şirket yaşının finansal raporlamanın yayınlanma süresini etkilemediğine dair bazı çalışmalara rağmen (Al Jabr, 2006; Mahajan & Chander, 2008) yukarıda anlatılan teorik açıklamalara dayanarak 7 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H7: Şirket yaşı ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Finansal Kaldıraç Oranı

Carslaw ve Kaplan (1991) yaptıkları çalışmada, finansal kaldıraç oranının yüksek olan bir şirketin başarısızlık olasılığını yüksek olacağı ve denetçinin nezdinde finansal raporlamanın olması gerekenden daha az güvenilir olduğuna dair endişesini artıracaklarını belirtmişlerdir. Bu açıklamalarla aynı yönde bazı çalışmalar (Aljabr, 2007; Deloof & Weet, 2003) şirketin finansal kaldıraç oranı ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Ancak Ibadin vd. (2013) çalışmalarında şirketin finansal kaldıraç oranı ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler bulunmasına karşın, pozitif yönlü ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Bu kapsamda 8 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H8: Şirketin finansal kaldıraç oranı ile finansal raporlamanın yayınlanma süresi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Şirketin Finansal ve Finansal Olmayan Sektörde Faaliyet Göstermesi Durumu

Konuyla ilgili yapılan çalışmaların çoğunda, şirketlerin faaliyet gösterdikleri sektör finansal raporların yayınlanma süresinin belirleyicisi olarak dikkate alınmıştır (Özkan vd., 2013; Al-Ghanem & Hegazy, 2011; Türel, 2010; Ansah vd., 2006). Literatürde konuyla ilgili yapılan çalışmalar, finans sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin finansal olmayan sektörlerde faaliyet gösteren şirketlere oranla daha fazla yasal düzenlemeye tabi olduklarını ve bu nedenle finansal raporlarını daha erken sunduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, finansal olmayan şirketlerin finansal raporlarını daha uzun sunmalarının nedenlerinden biriside, finansal olmayan şirketlerde finansal varlıklardan daha fazla denetim süresi gerektiğini finansal olmayan varlıkların varlığıdır. Diğer bir ifadeyle, finansal sektörde faaliyet gösteren şirketlerde stok kalemi ya hiç yok ya da çok düşük bir seviyededir. Bu nedenle, denetim sürecinde, toplam varlıklar içerisinde denetime tabi olacak stok kaleminin olmaması, denetim süresinin ve finansal raporlarının yayınlanma süresinin kısalmasına neden olmaktadır (Özkan vd., 2013: 175). Dolayısıyla, finansal sektörde faaliyet göstermenin finansal raporların sunum tarihini kısaltıcı bir etkisi olması beklenmektedir. Bu kapsamda 9 nolu hipotez aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

H9: Finansal sektörde faaliyet gösterme ile finansal raporların yayınlanma süresi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi ve Modeli

Finansal raporlamanın yayınlanma süresinin belirleyicilerini tespit etmek amacıyla için panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda oluşturulan araştırmanın modeli literatürle uyumlu olup (Cengiz, 2017; Al-Tahat, 2015; Shwiyat & Ziya, 2013; Hashim vd., 2013; Özkan vd., 2013; Rahmawati, 2013; Türel, 2010; Al-Ajmi, 2008; Owusu-Ansah, 2000; Carslaw & Kaplan, 1991;) aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur;

$$FRYS_{i,t} = \alpha + \beta_1(DFT_{i,t}) + \beta_2(DGT_{i,t}) + \beta_3(DFD_{i,t}) + \beta_4(BDD_{i,t}) + \beta_5(\$B_{i,t}) + \beta_6(\$KZD_{i,t}) + \beta_7(\$Y_{i,t}) + \beta_8(FKO_{i,t}) + \beta_9(\$FS_{i,t}) + \epsilon_{i,t}$$

Modelde:

Bağımlı Değişken:

FRYS = İşletmenin hesap döneminin bitişi ile finansal tabloların yayınlanma tarihi arasında geçen süre

Bağımsız Değişkenler:

DFT = Dört büyük denetim firmalarınca (KPMG, Ernst & Young, Deloitte Touche Tohmatsu, Price Waterhouse Coopers) denetlenenler 1, diğerleri 0 ile temsil edilmiştir

DGT = Denetçi görüşünün olumlu olması durumunda 1, olumsuz, şartlı ve görüş bildirmekten kaçınma görüşü durumunda ise 0 değeri kullanılmıştır

DFD/BDD	=	Denetim firmasının ve baş denetçinin değiştirmesi durumunda 1, değişmemesi durumunda 0 değeri kullanılmıştır
ŞB	=	Toplam varlıkların doğal logaritması
ŞKZD	=	Şirketlerin cari dönemde kar raporlaması durumunda 1, aksi durumda 0 değeri kullanılmıştır
ŞY	=	Şirket yaşının doğal logaritması
FKO	=	Toplam borçların (KVYK+UVYK) toplam varlıklara oranı
ŞFS	=	Şirketin finansal sektörde faaliyet göstermesi durumunda 1, aksi durumda 0.

3.3. Araştırmanın Analizi

Regresyon analizlerinde sahte sonuçlar ortaya çıkmaması için uygulamaya konu olan değişkenlerin durağan olması gerekmektedir. Söz konusu değişkenler durağan olmaz ise elde edilen analiz sonuçları geçerli ve güvenilir olmayacaktır. Analizde kullanılan değişkenlerin durağan olup olmadığının tespiti için birim kök testi yapılmalıdır. Birim kökün varlığının tespit edilmesi amacıyla, Levin, Lin & Chu (LLC) testi yapılmış olup sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Panel Birim Kök Test Sonuçları

Yöntem	Değişkenler	T İstatistiği	P Değeri/ Olasılık
Levin, Lin and Chu	FRYS	-11,365	0,000*
	DFT	-8,187	0,000*
	DGT	-19,214	0,000*
	DFD	-32,100	0,000*
	BDD	-7,231	0,000*
	ŞB	-65,284	0,000*
	ŞKZD	-31,987	0,000*
	ŞY	-11,102	0,000*
	FKO	-19,325	0,000*
	ŞFS	-85,360	0,000*

Not: *, %1 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 3, çalışmaya konu olan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait panel verilerin birim kök testi sonuçlarını göstermektedir. Bu sonuçlara göre, değişkenlerin %1 anlamlılık düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle, değişkenlerin tamamına ilişkin tüm serilerin durağan olduğu ve söz konusu değişkenlerin regresyon analizinde kullanılmalarında herhangi bir sorun olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, değişkenlerin analize dahil edilmesi halinde sahte regresyon olgusu ile karşılaşılmayacağı şeklinde yorumlanabilir. Serilerin durağan olduğu tespit edildikten sonra panel veri analizinde gözlenemeyen heterojenliğin (gözlenemeyen birim ve zaman etkisi) olup olmadığı Breusch-Pagan LM ve F testleri ile incelenmiştir. Gözlenemeyen heterojenliğin dikkate alınmaması, gerekli değişkenin göz ardı edilmesine ve tutarsız tahminler elde edilmesine neden olacaktır. Buna göre araştırmanın modelinde rassal etkilerin olup olmadığı Breusch Pagan LM testiyle, sabit etkilerin varlığı ise F testiyle incelenmiştir. Son olarak da çalışmada rassal etkiler mi yoksa sabit etkiler modelinin geçerli olduğuna karar vermek için Hausman testi uygulanmıştır. Breusch-Pagan LM, F ve Hausman test sonuçları Tablo 4'de görülmektedir:

Tablo 4: F Testi, Breusch Pagan LM Testi ve Hausman Testi Sonuçları

	F İstatistiği	P Değeri/ Olasılık
F Testi (Havuzlanmış Model - Sabit Etkiler Modeli)	11,125	0,000*
Breusch Pagan LM Testi (Havuzlanmış Model - Rassal Etkiler Modeli)	X ² İstatistiği 13,698	P Değeri/ Olasılık 0,000*
Hausman Testi (Sabit Etkiler Modeli - Rassal Etkiler Modeli)	χ ² (Ki Kare) İstatistiği 17,101	P Değeri/ Olasılık 0,000*

Not: *, %1 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

ŞFS	H ₉ /-	-0,1051	-0,3247	0,0372**
Sabit Terim		146,2650	2,0304	0,0021
R ²	0,4872	Düzeltilmiş R ²	0,2012	
F İstatistiği	2,3744	D-W İstatistiği	2,9125	
F Anlamlılık Değeri	0,0000			

Not: *, **, *** sırasıyla %1, %5 ve %10 önem düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir. FRYs=İşletmenin hesap döneminin bitişi ile finansal tabloların yayınlanma tarihi arasında geçen süre. DFT=Dört büyük denetim firmalarının denetlenenler 1, diğerleri 0 ile temsil edilmiştir. DGT =Denetçi görüşünün olumlu olması durumunda 1, olumsuz, şartlı ve görüş bildirmekten kaçınma görüşü durumunda ise 0 değeri kullanılmıştır. DFD-BDD=Denetim firmasının ve baş denetçinin değişirmesi durumunda 1, değişirmemişse 0 değeri kullanılmıştır. ŞB=Toplam varlıkların doğal logaritması. ŞKZD=Şirketlerin cari dönemde kar raporlaması durumunda 1, aksi durumda 0 değeri kullanılmıştır. ŞY=Şirket yaşının doğal logaritması. FKO=Toplam borçların (KVYK+UVYK) toplam varlıklara oranı ŞFS=Şirketin finansal sektörde faaliyet göstermesi durumunda 1, aksi durumda 0.

Tablo 6, finansal raporlamanın yayınlanma süresine (FRYS) etki etmesi beklenen bağımsız denetim ve şirket özelliklerine ait faktörlerin bağımsız değişken olarak kullanıldığı regresyon analizinin sonuçlarını göstermektedir. Tablo 6'da görüldüğü üzere, R² değeri yaklaşık %20 dir. R² sonuçlarına göre, bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını göstermektedir. Durbin-Watson (D-W) değeri, değişkenler arasında oto korelasyon sorununun olup olmadığını ifade eder. Bu değer her zaman 0 ile 4 arasında olması beklenir. Çalışmanın modelinde bu değer ortalama 2.91 olup, modelde oto korelasyon sorunu gözükmemektedir. Oluşturulan modelin anlamlılığını gösteren F istatistiği, 2.374 bulunmuştur. Ayrıca bulunan bu değer anlamlılığını gösteren F değeri 0.000 bulunmuştur. Bu sonuç, oluşturulan modelde yer alan bağımsız değişkenlerin, bu çalışmada örnek olarak seçilen şirketlerin değişkenler arasındaki ilişkiyi önemli ölçüde açıkladığı ve modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Öte yandan Tablo 6'da görüldüğü üzere, çalışmanın modeline dahil edilen DFT bağımsız değişkenine ilişkin katsayı -0.336'dır. Söz konusu değişkenin p-değeri ise 0,000 olup, bu değişken ile FRYs arasında %1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak negatif bir ilişki olduğu söylenebilir. Modele dahil edilen diğer bir değişken olan DGT değişkeninin katsayısı -7,215 ve p-değeri 0,000 olup, bu değerler DGT değişkeni ile FRYs arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Modelin diğer bir değişkeni olan ŞKZD değişkeninin katsayısı -7.236 ve p-değeri 0,002 olup bu değerler DGT değişkeni ile FRYs arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Çalışma modeline dahil edilen diğer değişkenlere bakıldığında ŞY ve FKO değişkenlerinin katsayıları ve p-değerlerine bakıldığında FRYs arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Çalışma modelinin son değişkeni olan ŞFS değişkeninin katsayısı -0.101 ve p-değeri 0,037 olup FRYs arasında %5 anlamlılık düzeyinde negatif yönlü bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Analiz sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; DFT, DGT, ŞB, ŞFS, ŞY, FKO ve ŞKZD ile FRYs arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca BDD ve DFD değişkenlerinin FRYs üzerinde anlamlı bir etkilide olmadıkları sonucu elde edilmiştir. Sonuç olarak çalışmada, H₁, H₂, H₅, H₆ ve H₉ hipotezleri desteklenmiştir. Ancak H₃, H₄, H₇ ve H₈ hipotezleri desteklenmemiştir.

4. Sonuç

Finansal raporlamanın yayınlanma süresine etki eden faktörlerin incelendiği bu çalışmada, BİST'e kayıtlı farklı sektörlerden ve konsolide olmayan finansal tablo düzenleyen 85 şirketin 2011-2015 yıllarına ait verilerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında finansal raporlamanın yayınlanma süresi bağımlı, bazı bağımsız denetim ve şirket özellikleri ise bağımsız değişken olarak kullanılmıştır. Değişkenlerin analizinde panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda;

i) DFT ile FRYs arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₁ hipotezi desteklenmiştir. Ayrıca bu sonuç, dört büyük denetim firmaları tarafından denetlenen şirketlerin finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelebilir. Daha öncede ifade edildiği gibi dört büyük denetim firmalarının daha fazla kaynağa, güçlü teknolojiye, daha deneyimli bir insan kaynağına sahip olmaları nedeniyle denetim süreçlerini ve dolayısıyla da finansal raporlamalarını daha kısa sürede tamamlamaktadırlar. Sonuçlar önceki çalışmalarla (Al-Tahat, 2015; Erer & Cömert, 2014; Hashim vd., 2013; Özkan vd., 2013; Al-Ghanem & Hegazy, 2011; Türel, 2010; Afify, 2009; Al-Ajmi, 2008; Owusu-Ansah & Leventis, 2006) tutarlıdır.

ii) DGT ile FRYs arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₂ hipotezi desteklenmiştir. Ayrıca bu sonuç, olumlu denetim görüşüne sahip olan şirketlerin finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelebilir. Olumlu denetim görüşüne sahip olan şirketlerin daha kaliteli finansal raporlamayla finansal tablolarını daha kısa sürede hazırlamaktadırlar. Sonuçlar önceki çalışmalarla (Daoud vd., 2015; Nelson & Shukeri, 2011; Türel, 2010; Afify, 2009; Al-Ajmi, 2008; Ismail & Chandler, 2004; Soltani, 2002; Carslaw & Kaplan, 1991) tutarlıdır.

iii) DFD ve BDD ile FRYS arasında beklenildiği gibi negatif ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuç, H₃ ve H₄ hipotezleri desteklenmemiştir.

iv) ŞB ile FRYS arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₅ hipotezi desteklenmiştir. Ayrıca bu sonuç, büyük şirketlerin diğer şirketlere kıyasla finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelebilir. Bu durumun nedeni ise büyük şirketlerin, daha güçlü iç kontrol sistemlerine, parasal ve personel kaynaklarına sahip oldukları için küçük şirketlere kıyasla finansal tablolarını daha erken yayınlama eğiliminde olmalarıdır. Sonuçlar bazı çalışmalarla (Al-Ghanem & Hegazy, 2011; Türel, 2010; Al- Ajmi, 2008; Afify, 2009; Owusu-Ansah & Leventis, 2006; Carslaw & Caplan, 1991) aynı yönde iken, bazı çalışmalarla (Al-Ghanem & Hegazy, 2011; Khasharmeh & Aljifri, 2010; Owusu-Ansah, 2000) farklı yöndedir.

v) ŞKZD ile FRYS arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₆ hipotezi desteklenmiştir. Ayrıca bu sonuç, karlı şirketlerin diğer şirketlere kıyasla finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelebilir. Bu durum nedeni ise karlı şirketlerin (bir karı bir zarardan daha çok bildiren iyi haberler yüzünden) finansal tablolarını diğer şirketlere kıyasla daha hızlı sunma eğiliminde olmalarıdır. Dolayısıyla, bir zarar rapor eden şirketler, kötü haberler ve kötü haberlerin hissedarlarına olumsuz etkisi olacağını düşündükleri için finansal tablolarını sunmayı erteleme eğilimindedirler (Ibadin vd., 2013: 143). Sonuçlar konuyla ilgili yapılan çalışmalarla (Ibadin vd., 2013; Özkan vd., 2013; Türel, 2010; Afify, 2009; Almossa & Alabbas, 2007; Carslow & Kaplan, 1991) aynı yöndedir.

vi) ŞY ile FRYS arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ancak pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₇ hipotezini desteklememektedir. Diğer bir ifadeyle yeni kurulan şirketlerin daha eski yıllarda kurulan şirketlere kıyasla finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelmektedir. Bu durumun nedeni ise, yeni kurulan şirketlerin yatırımcıların şirkete olan güvenini kazanmak ve finansal piyasalarda hisse senedi fiyatlarını korumak için daha eski yıllarda kurulan şirketlere kıyasla daha erken finansal raporlarını yayınlayacaklarını göstermektedir. Sonuçlar konuyla ilgili yapılan çalışmalarla (Shwiyat & Ziya, 2013) aynı yöndedir.

vii) FKO ile FRYS arasında beklenildiği gibi negatif ancak istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Bu sonuç, H₈ hipotezini desteklememektedir. Diğer bir ifadeyle şirketlerin kaldıraç oranları büyüdükçe, finansal raporlamanın yayınlanma süresi kısalmaktadır. Ayrıca yüksek borç yapısına sahip şirketlerin finansal tablolarını zamanında sunma ihtimalinin daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun en önemli nedeni i) yüksek borç yapısına sahip olan şirketlerin kredi kuruluşlarının sıkı takibinde olmaları nedeniyle finansal raporlarını erken yayınlanma eğiliminde olmalarıdır. ii) Şirket alacaklılarına karşı yayınlanan finansal tabloların vadesi geldiğinde en kısa sürede olduğu gibi sunulması ihtiyacı vardır. Sonuçlar konuyla ilgili yapılan çalışmalarla (Ibadin vd., 2013; Shwiyat & Ziya, 2013; Abdelsalam, 2008; Ezat, 2008) aynı yöndedir.

viii) ŞFS ile FRYS arasında beklenildiği gibi istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, H₉ hipotezi desteklenmiştir. Diğer bir ifadeyle finansal sektörde faaliyet gösteren şirketlerin finansal sektörde faaliyet göstermeyen şirketlere kıyasla finansal raporlarını daha kısa sürede yayınladıkları anlamına gelmektedir. Sonuçlar konuyla ilgili yapılan çalışmalarla (Özkan vd., 2013; Türel, 2010;) aynı yöndedir

Öte yandan, güncel veriler kullanılarak yapılan ve bu bağlamda önemli olan çalışmanın en önemli kısıtı, çalışma döneminin ve analizde kullanılan değişkenlerin sınırlı olmasıdır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda, analize dahil edilecek dönemlerin daha uzun olduğu bir gözlem kümesi ve farklı değişkenlerin kullanılması, analiz sonuçlarının güvenilirliğini arttıracaktır. Ayrıca gelecek çalışmalarda BİST'teki farklı sektörler veya alt sektör ayrımı yapılarak benzer çalışmalar yapılabilir. Aynı şekilde gelecek çalışmalarda konsolide ve konsolide olmayan finansal tablolar arasındaki farklar incelenebilir. Ülkemizde bu konuda yok denecek kadar az çalışmanın olduğu literatür taramasında belirlenmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda araştırmacıların daha farklı dönemlere ait veri setlerini, değişkenlerini ve analiz türlerini kullanmaları alandaki araştırmalara katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Abdullah, S. N. (2006). Board Composition, Audit committee and Timeliness of Corporate Financial Reports in Malaysia. *Corporate Ownership & Control*, 4(2), 33-45.
- Afify, H. A. E. (2009). Determinants of audit report lag does implementing corporate governance have any impact? Empirical evidence from Egypt. *Journal of Applied Accounting Research*, 10(1), 56-86.
- Aktaş R., & Karğın M. (2011). Timeliness of reporting and the quality of financial information. *International Research Journal of Finance and Economics*, 63, 71-77.

- Al Jabr, Y. A. (2006). The timeliness of Saudi financial reports and firm characteristics. Riyadh: *Institute of Public Administration*.
- Al-Ajmi, J. (2008). Audit and reporting delays: Evidence from an emerging market. *Advances in Accounting*, 24(2), 217-226.
- Al-Ghanem, W., & Hegazy, M. (2011). An empirical analysis of audit delays and timeliness of corporate financial reporting in Kuwait, *Eurasian Business Review Volume* 20(1), 73-90.
- Aljahmani, O. (2000) "The timing of the issuance of the annual financial report in public shareholding companies listed on the ASE: 1990-1993", *Yarmouk researches, a series of Humanities and Social Sciences*, 4(2), 1023-1065.
- Al-Juaidi, O., & Al-Afifi, A. A. (2016). The Factors Affecting Timeliness of Corporate Financial Reporting: Empirical Evidence from the Palestinian and Amman Stock Exchange.
- AL-Shwiyat, & Ziya, M. (2013). Affecting Factors on the Timing of the Issuance of Annual Financial Reports Empirical Study on the Jordanian Public Shareholding Companies. *European Scientific Journal*, 9(22), 407-423.
- Al-Tahat, & Saqer, Sulaiman, Y. (2015), Company Attributes and the Timeliness of Interim Financial Reporting in Jordan, *International Journal of Application or Innovation in Engineering & Management*, Vol. 4 (3), pp. 6-16.
- Arı, M. (2008), Kurumsal Yönetim ve Finansal Raporlamanın Güvenirliliği, *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3 (2), 43-68.
- Bengü, V., & Burcu, A. (2013): Is Timeliness of Corporate Financial Reporting Related to Accounting Variables? Evidence From Istanbul Stock Exchange, *International Journal of Business and Social Science*, 4(6).
- Carslaw, C. A. P. N. & Kaplan, S. E. (1991). An examination of audit delay: Further evidence from New Zealand. *Accounting And Business Research*, 22 (85), 21-32.
- Cengiz, S. (2017). Denetim Komitesi Etkinliğinin Denetim Raporlarının Yayınlanma Süresi Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama, *Mali Çözüm Dergisi*, 27 , 31-60.
- Daoud, K.A.A., K.N.K. Ismail, & N.A. Lode. 2015. "The Impact of Internal Corporate Governance on the Timeliness of Financial Reports of Jordanian Firms: Evidence using Audit and Management Report Lags", *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1): 430-442.
- Deloof M., & Weet V. (2003), *External Financing, Information Disclosure and the Timeliness of Annual Shareholder Meetings and Financial Filings in Belgium*. Deloitte & Touche Belgium.
- Dhaliwal, D. S., Schatzberg, J. W., & Trombley, M. A. (1993). An analysis of the economic factors related to auditor-client disagreements preceding auditor changes. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 12(2), 22-38.
- Doğan, M., Coskun, E., & Melik, O. (2007). Is timing of financial reporting related to firm performance? An examination on ISE listed companies. *International Research Journal of Finance and Economics*, 12(2), 220-233.
- Dumlu, T., & Saltoğlu, M. (2011). "The Timeliness of Annual Reports in Turkey: An Empirical Study", *World of Accounting Science*, 13(1), 1-21.
- Ebimobwei, A., & E. Yadirichukwu. (2013). "Corporate Governance Structure and Timeliness of Financial Reports of Quoted Firms in Nigeria", *European Journal of Business and Management*, 5(32): 34- 45.
- Erer, M., & Cömert, Ç. E. (2014). Timeliness of Financial Reporting in Turkey. *Iktisat İşletme ve Finans*, 29(337), 73-94.
- Ertan, Y., Yücel, E., & Saraç, M. (2013). Konsolide Finansal Tablo Düzenleme Yükümlülüğü Olan İşletmelerin Denetim Süresini Etkileyen Faktörler, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(19): 275-292.
- Giroux, G., & McLelland, A. J. (2000). An empirical analysis of auditor report timing by large municipalities. *Journal of Accounting and Public Policy*, 19(2), 263–281.

- Hashim, F., & Jambari, A.R. (2013). "Relationship between Corporate Attributes and Timeliness in Corporate Reporting: Malaysian Evidence", *Jurnal Teknologi*, 64(2): 115-119.
- Ibadin, I.M., Izedonmi, F., & Ibadin, P.O. (2013). "The Association between Selected Corporate Governance Attributes, Company Attributes and Timeliness of Financial Reporting in Nigeria", *Research Journal of Finance and Accounting*, 3(9): 137-144.
- Ismail, H., Mustapha, M., & Ming, C. O. (2012). Timeliness of Audited Financial Reports of Malaysian Listed Companies. *International Journal of Business and Social Science*, 3(22).
- Ismail, K., & Chandler, R. (2004) "The Timeliness of Quarterly Financial Reports of Companies in Malaysia", *Accounting and Business Research*, 30(3), 241-256.
- Iyoha, F.O. (2012). Company Attributes and the Timeliness of Financial Reporting in Nigeria, *Business Intelligence Journal*, 5(1), 41-49.
- Karim, W., Ahmed, K., & Islam, A. (2006). The effect of regulation on timeliness of corporate financial reporting: Evidence from Bangladesh. *JOAAG*, 1(1), 15-35.
- Kirk, D. J. (2000). Experience with the Public Oversight Board and corporate audit committees. *Accounting Horizons*, 14(1), 103–111.
- Ku Ismail, K., & Chandler, R. (2004). The timeliness of quarterly financial reports of companies in Malaysia, *Asian Review of Accounting*, 12(1), 1-18.
- Li, J., Pike, R., & Haniffa, R. (2008). Intellectual capital disclosure and corporate governance structure in UK. *Accounting and Business Research*, 38(2): 136–159.
- Mahajan, P., & Chander, S. (2008). Determinants of timeliness of corporate disclosure of selected companies in India. *Journal of Accounting Research*, 7(4), 28-63.
- Merdekawati, I. & Arsjah, R. J. (2011). Timeliness of Financial Reporting: An Empirical Study in Indonesia Stock Exchange. *IJAR*, 14(3).
- Nelson, S.P., & Shukeri, S.N. (2011). Corporate governance and audit report timeliness: evidence from Malaysia. *Research in Accounting in Emerging Economies* 11, 109–127.
- Owusu-Ansah, S. (2000). Timeliness of corporate financial reporting in emerging capital markets: Empirical evidence from the Zimbabwe stock exchange. *Accounting & Business Research*, 30(3), 241-254.
- Owusu-Ansah, S., & Leventis, S. (2006). Timeliness of corporate annual financial reporting in Greece. *European Accounting Review*, 15(2), 273–287.
- Özkan, S., Karaibrahimoğlu, Y., Acar, E., & Öz, İ. (2013). "Finansal Tabloların Sunum Tarihini Etkileyen Faktörler: İMKB Firmaları Üzerine Bir Uygulama", *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 15 (3), 167-185.
- Persons, O. S. (2009). "Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms". *International Journal of Disclosure and Governance*, 6(4), 284–297.
- Rahmawati, E. (2013). *Information Content and Determinants of Timeliness of Financial Reporting of Manufacturing Firms in Indonesia*. Unpublished doctoral thesis, Victoria University, Australia.
- Saqer, Al-Tahat, S.Y. (2015). Timeliness of audited financial reports of Jordanian listed companies. *IPASJ International Journal of Management*, 3(2), 39-47.
- Soltani, B. (2002). Timeliness of corporate and audit reports: Some empirical evidence in the French context. *The International Journal of Accounting*, 37(2), 215-246.
- Türel, A. (2010). Timeliness of financial reporting in emerging capital markets: Evidence from Turkey, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 39(2), 227-240.
- Vafeas, N. (2005). Audit committee, boards, and the quality of reported earnings. *Contemporary Accounting Research*, 22(4): 1093–1122.
- Vuran, B., & Adiloğlu, B. (2013). Is Timeliness of Corporate Financial Reporting Related to Accounting Variables? Evidence From Istanbul Stock Exchange. *International Journal of Business and Social Science*, 4 (6), 58-70.

Yadirichukwu, E., & Ebimobewei, A. (2013). Audit Committee and Timelines of Financial Reports: Empirical Evidence from Nigeria. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 2(5).